

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Va-yikra

Premsla, Yitshaq Itsaq ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 568 [1807 oder 1808]

,

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10127

י (א) דייא זאָהנע אהרן' ר' א ויקחו בני אהרן נדב
 אָבער, נדב אונד
 אביהוא, האַטטען יעדער
 זיינע רויכפּפּאַנע גענאַטמען,
 פֿייער הינין געטהאָן, אונד
 ווייחויך דרויף געלעגט:
 בראַכטען אַל וואָ פֿאַר דען
 עוויגען פֿרעמדען פֿייער,
 וועלכען

תרגום אונקלוס

י (א) וְנָסִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וְאַבְיָהוּא גִבֹר מִחֻתָּתֵיהֶם וַיִּקְחוּ בְהֹזֵן אֶשְׁתָּא וְשֵׁנִיאָו
 עֲלֵהָ קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין וְקָרִיבוּ קָדָם יי אֶשְׁתָּא נּוֹכְרִיתָא. די

ב אור

התפלאו על רוח הכבוד, כי לא עלה על דעתם שיעשה ה' כן להם:
 י (א) ויקחו בני אהרן, לדעתי כשראו בני אהרן רוח הכבוד והטובה שעושה השם עם
 עמו וכהכיו, שהקריב אביהם העולה והמנחה והקטאת והשלמים, וכלם ערכו לגבוה,
 נוענו יחדיו לכבוד את השם גם בקטרת, ולכנס לפנים בהיכל להקטירו, ואיננו הקטרת
 הקרבה בכל יום בבקר ובערב, אלא מדעתם עשו כן, וכמו שיתבאר: ויהנו בהן אש, מן
 הנחלים שעל מזבח הכהנים, חוקי דעת ר' ישמעאל בת"כ וגם לדעת ר' עקיבא שאמר מן הכיורים
 נטלו, לא חטאו בזה, שהרי לא נטעו להקטיר קטרת זו, שיטערו לקחת אש מעל המזבח
 כמו שנכתוב לעשות הכ"ג ביה"כ, ואולי יותר נכון שיקחו מן הכיורים, ולא מאשי ה' אשר על
 המזבח, כמו שתבין מדברנו (פרשה ו' ו'): עליה, על האש: ויקריבו לפני ה', בהיכל,
 כמו מזבח קטרת הכהנים לפני ה' (לעיל ד' ו'), ויבא אל המזבח אשר לפני ה' (שם י"ו י"ט):
 אש זרה, פי' רש"ס ז"ל אזה המעשה הי' קודם שיבא האש מלפני ה' ותאכל על המזבח,
 שהרי הי' קטרת של שחר והיא קודמת לאברים, ואז יבא אש מלפני ה' מבית קדש הקדשים דרך
 מזבח הזהב, ושם מנחה בני אהרן אצל מזבח הזהב מקטירים קטרת שהוא קידם להקטרת
 תמיד ושרפה אותם, ומשם יבאה א מנח העולה ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים,
 ואמר כי ותבא אש מלפני ה' ותאכל אותם, הוא עצמו ותבא אש של פסוק ראשון, והביא דוגמא
 מוקראות אחרות, ואין פי' זה נכון, כי לדעת רבותינו ז"ל שמיני למולאים הי' ר"ח ניסן,
 כבר הקטיר משה קטרת של שחר, כמו שבארנו (פסוק א'), ואם כפי הפשט שהי' שמיני
 לחדש, היתה עבודת הקטרת בכ"ג, כי עבודות היום היתה בכ"ג? ועוד למה לקחו אש
 מחתתו, והקטרו אשת ולא שמים? ועוד שהקטרת שבכל יום היא על המזבח, והם נתנוהו
 על המחתה? ועוד אם כן בעוד אהרן בעזרה עומד ומקריב קרבנות היום, ממו הם בהיכל,
 וכשבא אש"כ משה ואהרן אל אהל מועד, היו מוצאים שם פגריהם, ואיך יבאו ויבכו את העם
 והחרישו ולא הגידו דבר, כל זה דברי תמה, ולמה נסדרם המקראות, ונעזוב פשוטן של דברים
 שהקטירו קטרת זו מדעת עננים, והכתוב עצמו אומר אשר לא ביה אותם, וקטרת של שחר
 נטעו להקטיר, ואם הרב ז"ל רצה ליישב זה ואמר אשר לא ביה אותם ביום זה, אעפ"י שבאר
 הימים כתוב ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח, היום לא ביה, שלא רצה משה שיבאו אש
 של הדיוט, לפי שהיו מנסים לירידת אש גבוה, ולא טוב היום להביא אש זרה, כדי שיתקדש
 ש"ס וידעו הכל כי אש בא מן השמים, כמו שאמר אליהו ואש לא תשימו, לפי שהי' ריבנה לקדש
 ש"ס בירידת האש מלמעלה, כל זה תמה בעיני, שאם ביום זה לא כתבו אש על מזבח העולה,
 איך נאמר בענין ואת החלב וגו' הקטיר המזבחה, וכן כתוב בעולה ובמנחה ובשלמים, ואין
 הקטרה בלא אש, ומה שכתב הרב ז"ל להשיב על זה רמזו עליו (פסוק י'), ואין לקבל תשובתו,
 ועוד

ועוד חלילה לכדב ואביהוא קרובי השם שיעברו על מצות משה במקום שיש חלול השם? ועוד
 מהו אשר לא נזהר אותם, אשר נזהר שלא לעשות? והאמת לדעתי שהכתובים נאמרים על הסדר,
 וכדב ואביהו גדולי עולם היו, וחלילה להם לעבור בזדון את פי ה', אבל מרוב שמחה נתעוררה
 דעתם ליכנס לפנים להקטיר כל אחד קטרת סמים דקה, ולא נכטו מפי משה שיעשו כן, לא
 מדעתם עשו, והוא אשר לא נזהר אותם, אבל האש שנטלו הי' ממוצת החיצון כמשפטו בכל
 יום, או מן הכירים וכמו שאמרנו, ואין אש זרה הנאמר כאן אש ממש, אלא כמו אשה ריח
 ביחח, שענינו מאכל אש, כאילו אמר מתנת אש זרה, שלא נכטו עליה, וכמו שפרשנו
 (פרשה א' ט'), שכן אש ה' הנפרד אש, כמו קו מן קו וישן מן ישני, וטעם שלא
 אמר קטרת זרה, כמו לא תעלו עליו קטרת זרה וגו' (שמות ל' ט'),
 לפי שקטרת זרה היא על שתי ענינים, האחד כפי רש"י ז"ל שם שכל קטרת מלבד קטרת
 חובה זרה היא, והם לא עברו על לאו זה, כי לא הקטירוהו על המוצת, שהכתוב מעיד ויקחו
 שני בני אהרן אש מתתו וגו', ושימו עליה קטרת, הרי שהקטירוהו על המחתה, והענין
 הזבי כמו שתרגם אונקלוס ז"ל קטרת זרה קטרת בוסמין נוכחאין, ומדקת סמים זרים,
 וגם על זה לא עברו, כי הם הקטירו קטר' כשרה, ולכן הוכרח לומר אש זרה משל' אש זרה, שזמו
 אש במחתה ונתנו עליה קטרת, ולא נזכרה מתנת אש כזו בתורה, לבד ביה"כ שמקטיר כה"ג
 קטרת כזו לפני ולפנים, ועדיין לא נאמרה להם פרשת יה"כ, שהרי נאמר בה אחרי מות שני
 בני אהרן, והיו שפירש אשר לא נזהר אותם, וזוהי הזרות שלא נזהר אקריבו ביום זה קטרת
 כזו, וביותר שכתבו לפנים בהיכל או בק"ק, לא שעברו על לאו ואל יבוא בכל עת א הקדש,
 שעדיין לא התהירו עליו, שעל כן נאמר אחרי מות שני בני אהרן וגו' וא יבוא בכל עת א הקדש
 (לקמן ט"ז א'), אבל היה ראוי לקדושי עליון כדב ואביהוא להיות כטועים, באמרו והכניע
 לבת עם אלהיך (מיכה ו' ח'), ולירוא מנשת אל הקדש אם לא נקראו לבוא שם, ולבלתי
 הביא מתן אש מדעת עצמם, טרם יאצלו פי משה רבם ואהרן אביהם, וחטאו בשמים על
 ההקדשה ועל הקריבה, לא שעברו חלילה על לאו מפורש בתורה, וכל שכן שלא עברו על
 מצות משה שזוהי מפי הגבורה שלא להצעיר אש במשכן ביום זה כדי שיתקדש ש"ש באש מן השמי',
 אלא מעולם לא נזהר משה כן, ואין זכר בכתוב מענין זה, אלא ביום זה היה מערכה על
 המוצת ככל ז' ימי מלואים שקדמו, וקטרת של אשר של אותו היום כבר היתה קרבה בזמנו ע"י
 משה, ולא הוכרח הכתוב להזכירו כמו שלא זכר שיעשה עולת התמיד, וע"כ נאמר שהיה אש ויקדת
 על המוצת, שהרי בשעת ימי המלואים היה אש והקטירו בכל יום קרבנות המלואים, וכיון
 שבערה פעם אחת איך כבתה, והכתוב אומר אש תמיד תוקד על המוצת לא תכבה, ואם
 בעבור שיתקדש ש"ש יודעו כי באש מן השמים, אין צדק כלום, והרב ז"ל הפרוץ על המדה,
 כי העולה והחלבים הנקטרים על אש הדיוט צריכין כמה שעות עד שיתעכלו, ובאותו היום
 אחר שעקד הכל על האש, ראו ישראל כי אש יצאה מלפני ה', וכרגע אכלה את העולה
 ואת החלבים, לא השאירה עמם, שתאום היה הכל לדשן, אולי נאכלו מכל וכל ולא נשאר
 אפילו דשן, וזה הפלא ופלא בכח האש הנפלאה הזאת או ידעו כלם כי מאת ה' היתה זאת
 דומה ממש לאש מן השמים ביום חנוך בית עולמים בימי שלמה, סוף דבר לא חטאו שני גדולי
 עולם הללו לעבור על אחת מן האזהרות המפורשות, רק עברו גבול המוסר והבטיחות, ובעבור
 גדולתם נחשב להם לעון ומתו. שוב ראיתי שכן דעת רבותינו בצרייתא דת"כ שאמרו ויקחו שני
 בני אהרן, אף הם בשמחתם כיון שראו אש חדשה, עמדו להוסיף אהבה על אהבה, וזה
 בדברט שמרוב שמחה שראו אש חדשה שלמחה הכל, הוסיפו אהבה על אהבה לשרת לפני ה' גם
 בקטרת חדשה טוסף על קרבנות החנוך שהקריבו בו ביום, ואמרו עוד ויקרבו לפני ה' אש
 זרה אשר לא נזהר אותם, ר' ישמעאל אומר יכול אש זרה ממש, ת"ל אשר לא נזהר אותם,
 הכניסוהו בלא ענה, וגם זה כדכרינו שלקחו הגחלים מעל המוצת כמשפט, אבל היה האשה
 עצמו זר, לפי שלא נכטו להקטירו, ועל זה אמרו הכניסוהו בלא ענה, וכן אמר ר' עקיבא
 שלא גמלו במשה רבם, וכן אמר ר' אליעזר שמתו לפי שהורו הלכה בפני רבן, דעת כלם
 שנתחייבו בעבור שעשו מלבן לא שחלקו חלילה על משה, אלא שנצרה עליהן אהבת המקום
 צ"ה ועשו מה שעשו, וכן דעת כל התנאים שחטאו בהקריבה ובקריבה, שהרי אמר בכתוב אחד
 בקרבנתם לפני ה' וימותו (פרשה ט"ז א'), שהיא הקריבה, וכתוב בהקריבם אש זרה לפני ה',
 שהיא ההקריבה, ולדעתי ר' ישמעאל שאמר שתי יין ככנסו למקדש, תדע שאחר מיתת הזוהר
 הכותרים שלא יכנסו שתי יין, אין כוונתו שחטאו זה מתו, שהרי לא נכטו עדיין, אבל היין

אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם: וַתֵּצֵא
 אִשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם
 וַיִּמְתּוּ לִפְנֵי יְהוָה: וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה אֶל-אֱהֲרֹן הֲוֹאֵ אֲשֶׁר-
 דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ
 וְעַל

וועלכען ער איהנען ניכט בע-
 פֿאַהלען האַטטע: (ב) אַלז נון
 דיא פֿלאַממע פֿאַן דעם עוויגן
 הערוז פֿוהר, פֿערצעהרטע
 זיא דיאזעלבען אונר זיא
 שטאַרבען פֿאַר דער ערשיי-
 נונג דעו עוויגען: (ג) משה
 שפראך צו אהרן (דער דא-
 ריבער בעשטירצט וואַר):
 דיזעו זיאט עו, וואַז דער

עוויגע געשפראַכען: דורך דיא, וועלכע זיך מיר נאָהען, ווילל איך געהיירליגט

אונר

תרגום אונקלוס

רש"י

דִּי לֹא פִקִּיד יְתָהוֹן: (ב) וַנִּפְקַת
 אִשְׁתָּא מִן קִדְּם יי וְאֶכְלִית יְתָהוֹן
 וַיָּמִיתוּ קִדְּם יי: (ג) וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן
 הוּא דִּי מִלִּיל יי לְמִיטַר בְּקִרְבֵי
 אֶתְקַדָּשׁ וְעַל

ד (ב) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו
 בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה
 בפני משה רבן. רבי ישמעאל אומר שתוי יין
 בכנסו למקדש תדע שאחר מיתתן הזהיר
 הנותרים שלא יכנסו שתוי יין למקדש משל
 למלך שהיה לו בן בית וכו' כדאית' בויקרא
 רבה: (ג) הוא אשר דבר וגומר. היכן דבר
 וגועדתי שמה לבני ישראל וקדש בכבודי אל
 תקרי

באור

גרם להם שחטאו, כי לולי שנתו והתערבב דעתם, לא היו גדולים וזכועים כאלה עושים מעשה
 זה מדעת עצמן: [א"ה יש מרז"ל אמרו שחטאו באש זרה ממש, וכן שכינת ב"כ (סי' כ"ב) דבר
 אחר כיון שאלו בני אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל,
 אומר לו נדב לאביוהוא וכי יש תבטיל בלא אש, מיד בטלו אש זרה וכנסו לבית ק"ק וכו', וכן
 אומר ר"ע ע"ס (סי' ל"ב) שנטלו אש מן הכיריים, והיתה א"כ אש מן ההדיוט]: (ב) וחצא אש
 בולפני ה', לפי שעשו מה שעשו לכבוד השם, כבדס במוותם, ומתו באש שיצאה
 מלפני השם, וכן אמרו בת"כ אמר להם הקב"ה אני אכבד אתכם יותר ממה שכבדתם אותי,
 אתם הכנסתם לפני אש טמאה, אני אשרוף אתכם באש טהורה, ולא אש טמאה ממש, שאין
 באש טמאה, גם אם לקחוהו מן הכירי', וכאמרו ז"ל הלא כה דברי כאש וגו' מה אש אינו
 מקבל טומאה אף ד"ת אינו מקבלין טומאה, אלא טמאה להקרבה, כי לא נזה אותם להקרבה,
 כמו ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' וגו' (פ' ד' ו'י) שאינו טמאה ממש,
 אלא בעלת מוס הכשרה לאכילה וטמאה להקרבה: וימתו לפני ה', כשזערה בס אש בעודן
 חיים לא הלכו לחן ואח"כ מתו, אלא מתו לפני ה' במקום שהקריבו הקטרת: (ג) ויאמר
 משה אל אהרן, פי' רש"ס ז"ל כשמע אהרן היה חונה להניח העבודה ולהתאבל על בניו,
 ואמר אליו משה אל תתאבל ואל תבכה ואל תניח עבודה, כי ה' דבר בקרובי אקדש, בכהנים
 גדולים הקרובים אלי לשרתני אני רוצה להתקדש, ולא יחללו עבודתי, שכן אמר לו
 הקב"ה והכהן הגדול מאחיו וגו' את ראשו לא יפרע ואת בגדיו לא יפרוס, ומן המקדש לא יבא
 ולא יחלל את מקדש אלהיו, הא אם לא יבא קדש, ואין מוקדס ומאוסר בתורה, ועל פני כל
 העם אכבד, זהו כבוד השכינה שרוחה בניו מתים, ומניח אבלו בעבודת בוראו, ואין טעמו
 נראה לי, שאם כבר נאמרה פרשת טומאה לאהרן, חלילה לקדוש ה' כמוהו שיניח עבודה ויבא
 ג' שהוכרך משה להזהירו, ואם לא נאמרה עדיין, היה לו לומר לאהרן כך קבלתי שהכהן
 הגדול

שמיני י

תרגום אשכנזי עם

ועל פני כל העם אֶכְבֵּד וְיִרְאֶה אֶהְרֹן: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-
מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל

אונר פאר דעם אנגעזיכטע דער געזאמטען נאציאן פֿערט העררליכט זיין: אונר אהרן בערוהיגטע זיך: (7) משה ריף מישאל אונר אלצפן, דען זאָהנען עזיזאָ, דער

דד

תרגום אונקלוס

רש"י

ועל אפי כל עמא אתיקר ושתק אהרן: (7) וקרא משה למישאל ואלצפן בני עזיאל אחבוי

תקרי בכבודי אלא בכובדי א"ל משה לאהרן אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני ומוך: וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו ומה שכר קבל שנתמיד עמו הדבור שנאמר' לו לבדו פרשת שתויי יין: בקרובי. בנזקירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהק"ב עושה דין בנזקיקים מתירא ומתעלה ומתקלם אס כן באו כל שכן ברשעים וכן הוא אומר נורא אלהים ממקדשך אל תקרי ממקדשך אל ממקדשך

באור

הגדול מאחיו לא יטמא גם לשמה קרובים, ושיעבוד אונן ולא יחלל, ומה טעם למאמר קבר זה שאמר לו בקרובי אקדש. ולדעתי נחם משה את אהרן, שלא ינטער לחשוב שהיו בכיו חלילה חוטאים בסתר, ועל כן בערה בס' אש ה', אלא מקרובי השם היו, מן הקדושים אשר בארץ, ובעבור גדולתם נענשו, כי כן דרכו של הקב"ה להקדש בקרובים אליו, והוא שאמר הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש, כשדבר בי בהר סיני והודיעני את דרכיו, אמר לי בקרובי אקדש, ועכשיו אנו רואין מעשה זה בשני בניך, שנקדש בהן המלך הקדוש, כי דקדק עמהם מאד על חטא שחטאו מותר געוועי אהבה כמו שפרשנו, למען דעת כי השם קדוש ומרום על מחשבת בני האדם, שמדרך האדם לחוס על קרוביו ונושא להם פנים מאהבתו אותם, והשם נוהג להפך, וכן קרה למשה ולאהרן שבעבור חטא אחד שחטאו בני מריבה, שמקנאתם על כבוד המקום ב"ה באו אליו, נקנסה עליהם מיתה, וכאמר גם שם המה מי מריבת קדש וגו' ויקדש בס', וא"כ נתקיים מאמר בקרובי אקדש גם במשה גם באהרן, והדברים דומים כי נדב ואביהוא היו כהנים משוחים, וטרחו הרבה להתקדש ולמדו סדר העבודה, וטרם גמרו העבודה הראשונה מתו ולא זכו לכהונה, ככה משה ואהרן שטרחו הרבה להביא את ישראל לארץ, ומעט קודם שבאו לארץ מתו, ומה שאמרו חכמים סבור הייתי או בי או בך, עכשיו אני רואה שהן גדולים ממני ומוך, לסוף נגלה שנתקיים גם בהם: ועל פני כל העם אכבד, פי' רש"י ז"ל כשהקב"ה עושה דין בנזקיקים, מתירא ומתעלה ומתקלם, אס כן בנזקיקים כל שכן ברשעים, וכן אמר ראב"ע ז"ל כאשר אראה בקרובי קדושי, או אהיה ככבד, ועל פני כל העם אכבד וייראו ממני, ואפ"ש שהכונה עוד כשאני עושה דין בקרובי אקדש כמו שפרשנו, ועל פני כל העם, כשאני עושה דין בכל עם ועם אכבד וכבד שני לעיני הגוים וידעו כי גבור ונורא אנכי, כמו מי שהמלך הכבוד ה' עוז וגבור ה' גבור מלחמה (תהלים ד"ד ח'), וכן ואכבדה בפרעה ונכל קילו ע"י אותות ומופתים שנלחם עמו: וירא אהרן, שהיה בוכה בקול ואז שתק מפי' רמב"ן ז"ל והוא לשון שתיקה, כמו ידמו כאבן (שמות ט"ו ט'), וכן רש"י ז"ל פי' לשון שתיקה, ויראה לי שאיננו לבד שתיקה מקול בני, אב"י הוא ענין סבלנות ודומת הנפש, שלא תחשוב מחשבות יגון והרהורי כער, מה שלועזין (גדולד), כמו דום לה' והתסולל לו אל תתחר במכלית דרכו וגו' (תהלים ל"ז), כלומר שתשקוט נפשו ממהומת הקנאה והכעס ברשעים מכלישים דרכם, וכן יש בדד וידום (איכה ג' כ"ח), טוב ויחיל ודומם לתשועת ה' (שם שם כ"ה), וכן אהרן שקט לבו מהנטער, ודבקה נפשה בה' המתקדש בקדושו: (7) קרבו, משמעות המלה שיקרבו אל המקום שהיו שם המתים, והיה בעורה, שאם בהיכל, היה לו לומר בואו אל

בְּדֵבַר אֱהָרֹן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים קִרְבוּ
 שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-
 הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה:
 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאם בְּכַתְנֹתָם אֶל-
 מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
 מֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֱהָרֹן
 וְלֹא לַעֲזֹר

דער אהרן פֿאַטערברודער
 וואָר: שפּראַך צו איהנען,
 טרעטט הינצו! טראַגט איירע
 פֿעטערן פֿאַר דעם הייליג-
 טום וועג, אויז דעם לאַגער
 הינאווי: (ה) ויא טראַטען
 הינצו, אונד טרוגען ויא אין
 איהרען לייבראַקען אויז דעם
 לאַגער הינאווי, וויא משה
 געשפּראַכֿן האַטטע: (ו) משה
 שפּראַך צו אהרן, אלעזר

הקודש יטעים הגויש קודם המדבא

תרגום אונקלוס

ר ש י

אֲחֵיכֶם וַיֹּאמֶר קִרְבוּ
 מִלִּפְנֵי אֲחֵיכֶם מִן קִדְּשׁ אֲפִי
 לְמִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא: (ה) וַיִּקְרְבוּ
 וַיִּשָּׂאוּם בְּכַתְנֵיהֶן לְמִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא
 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה: (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 לְאֱהָרֹן

מִמִּקְדָּשׁ: (ד) דוד אהרן. עזיאל אחי עמרם
 היה שנאמר ובני קהת וגו': שאו את אחיכם
 וגו'. כאלם האומר לקבירו העבר את המת
 מלפני הכלה שלא לערוב את השמחה:
 (ה) בכתנותם. של מתים מלמד שלא כשרפו
 בגדיהם אלא בשמחת כמין שני חוטיין של אש
 נכנסו

באור

הקדש, וזה שאמרו בכרייתא דת"כ לא מתו בני אהרן אלא בחוק מקום שהלויס מותרים שם
 ליכנס שנאמר ויקרבו וישאום בכתנותם, א"כ למה נאמר וימותו לפני ה' נפס המלאך והזביחאס,
 כלומר שהנגיפה של מות היתה בפנים, ועם הנגיפה הזביחאן לחוק, ואם מתור' עקיבא אומר לא
 מתו אלא בפנים שנא' וימותו לפני ה', וכמו שפרשנו למעלה (פסוק ג'), א"כ
 למה נאמר ויקרבו וישאום בכתנותם, שהטילו בהם חכות של גדול וגררום לחוק,
 ולא נכנסו לפנים, לפי שהיה אפשר להזביחאס מבלי שיבואו להיכל: מאת פני
 הקדש, אפילו לדעת האומר שמתו בעזרה במקום שהלויס מותרין ליכנס גס
 הוא קדש כנגד המחנה, וכן אמר ראב"ע ז"ל: ארל מחוץ למחנה, לקברס:
 (ה) ויקרבו, פרשתי: בכחנחם, של המתים, ולמדנו שלא כשרפו אפי' בגדיהם, וגם
 צמותס היו עליהם, להורות כי הקדושים הללו האוין ללבוש בגדי כבוד ותפארת, שהחה עליהן
 משמן משחת קדש, וגם מדרך הסברא ידענו שלא הפשיטום בקדש, אבל רמו שלא נגעו צמותס
 עמם, אלא נשאום בכתנותם שאחזו בשולי הכתנות וכשאום עד מחוק למחנה וקברו אותם
 וכשבאו מחוק למחנה הפשיטו בגדי הכהונה וקברו אותם בתכריכי מתים, ויאמר רמב"ן ז"ל
 שאחרי כן טהרו הנגדים הקדושים והיו לשאר הכהנים: (ו) ויאמר משה אל אהרן, לשלשתי
 טוה כל האומר בענין, ולהלן נכטוה עליהן הכהן הגדול לבד, שנאמר והכהן הגדול מחוץ
 אשר יצק על ראשו שמן המשחה וגו' את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס, ומן המקדש לא יא
 (פרשה כ"א י"ב), שלא יניח עבודה ויבא, לא יעבוד חוק, אבל כהן הדיוט מותר בשלשתי,
 ומחלל עבודה בלתינות, וכאן הזהיר עליהן לו ולבניו, לפי שהיו כלם נמשחים בשמן המשחה,
 כמו שאמר בסוף הענין כי שמן משחת ה' עליכם, אבל לדורות כהן הדיוט טרע ופורס ואיט
 מקריב חוק, וכן פי' ראב"ם ז"ל, ורש"י ז"ל אמר אל תערבבו שמחתו של מקוס, אבל רמב"ן
 ז"ל אמר אפשר שיהיה זה טוהג כל ימיהם באלעזר ויחיתמר ויהיה דוכס במשות מלחמה שאיט
 טרע ואיטו פורס ואיטו משחא למתים ככ"ג, אבל אינו מקריב חוק, וכל זה בעבור שכמשחו

בשמן

וְלֹא־לְעֹזֵר וְלֹא־לְתֹמֵר י בְּנֵי
רֵאשִׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבְגֵדֵיכֶם
לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא־תִמְתּוּ וְעַר כָּל־
הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֵיכֶם בְּרֵבֵית
יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת־הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר
שָׂרַף יְהוָה: וּמִפֶּתַח אֹהֶל

אלעזר וְתֹמֵר אֵיחָד זַיִנֵעוּ
וְאֶהֱנֶעוּ, אֵיהָר וְאֶלְלֵט אֵייעַר
הַויִּפְטָהָאָר נִיכֵט ווִילד וואַכֹּעֵן
לֵאסֵעוּ (וויא דִּיא לִייד־
טראַגענדן טרוֹן), אֵהֱנֵד
אֵייעַר קלִיידער נִיכֵט צֵער־
רֵיִיסֵעוּ, דֵאָמִיט אֵיהָר נִיכֵט
שטערבֵט אֵהֱנֵד עַר (גֵאָטט
נעמלִיך) אֵיבער דִּיא גֵאָנצע
גֵאָצִיאָן צֵירנע: אֵייעַר בֵּרִידֵר
אַבער, דֵאָו גֵעוֹאָמטע רֵווִו

מועד

ישראליו, וְאֶל־לֵעוּ דַעַן בְּרֵאָנֵד בעוויינען, דַעַן דַעַר עוויגע אָנגעצֵינדעט הָאָט:
(ז) אֵהֱנֵד פֵאָן דַעַם אֵיִינגֵאָנגע

דַעַן

תרגום אונקלוס

רש"י

ככנסו לתוך חומתיה: (ו) אל תפרעו - אל
תגדלו שער מכאן שאלל אסור בתספורת אבל
אתם אל תערבבו שמחתו של מקום: ולא
תמותו הא אס תעשו כן תמותו ואחִיכם כל
בית ישראל מכאן שנתן של תלמידי חכמים

וְלֹא־לְעֹזֵר וְלֹא־לְתֹמֵר בְּנוֹהֵי רֵישיכֹון
לֹא תִרְבוּן פִּירוּעַ וּלְכוּשֵׁיכֹון לֹא
תִבְזְעוּן וְלֹא תִמְתּוּן וְעַל כָּל בְּנֵי־שֵׂטָא
יְהִי רִיגוֹא וְאַחֵיכֹון כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל

זמנא

יִבְכוּן ית יקרתא די אוקיד יי: (ז) ומִפֶּתַח מִשְׁכַּן

באור

בשמן המשחה, והיה זה טעם כי שמן משחת ה' עליכם, ונראין דבריו ועוד אפרש:
הפרעו, גדול שער כאבל, כמו בזמיר גדל פרע שער ראשו (במדבר ו' ה'), וכן ופרע לא
ישלחו (יחזקאל מ"ד ד'), כמו כי פרוע הוא (שמות ל"ב כ"ה), ואל תפרעו (משלי ט' ל"ג),
שהוא הערצוב בלי סדר, ובלעז (פרוילדרט), וכן דרך מי שאינו מסתפר ששערותיו משולחים
בלי סדר וקטגו ומתטולים, וכן לענין הכסף כשאינו מתקן מדותיו על פי החכמה הרי הוא
פרוע, וכן התרת קליעת השער באזה המתקשטת בשערותיה נקרא פריעה, כמו ופרע את
ראש האזה (במדבר ה' י"ח), וכן תרגום החכם המעתיק (ניכט ווילד וואכסן לאסן): לא
הפרמו, לא תקרעו כדרך המתאבלים על את: ולא חמחו, הא אס תעשו כן תמותו: ועל
כל העדה יקצף, ולא מושך גם על זה, ולא על כל העדה יקטוף, כי אתם תכפרו בעדס
ואס אתם תחטאו ויקטוף עליכם על כל העדה יקטוף: ואחִיכם כל בית ישראל, שאס
תצטערו שאני מזה אתכם לנהוג כן, וכדי בזיון לאחִיכם המתים, שלא יבכו ולא יספרו להם,
אלא תדעו כי יקרו בעיני מאד, והכני מזה שיבכו כל בית ישראל את השרפה אשר שרף ה',
על שנסתלקו מהם שני שרי ישראל אלה, ומה שנותי עליכם הכהנים, הוא בעבור קדושתכם
שאתם קדושי לעבודתי ולא תחללו: (ז) ומפתח א"מ לא חצאו, שלא תניחו העבוד' ותלאו
להתאבל, אבל שלא בשעת עבודה מותרים לנאף לנרעם, כמו מקרא הנאמר בסוף זו ושם
פרשטו, וכן אמרו רז"ל בת"כ, והרמב"ן ז"ל האריך בזה, ואמר שזה לאהרן לבדו שהיה
מקריב ביום זה אוק, אבל בניו שאינן מקריבין אוכנין מה עעס להזהירם? ואמר שהוא אזהרה
לדורות לכל כהן שלא יניח עבודה ויכא כשיכול לעשותה, או שהיה הוראת שעה לבנים ביום
זה כאביהם. ולדעתי אפשר לפי שני אהרן לבדס נמשחו בשמן המשחה, ה' עליהם משפט
הכ"ג וגדולתו שמקריבין אוכנין, ושעליו אמר כי שמן משחת ה' עליכם, אבל בכיהם אינן
נמשחים זולתי ככה"ג, אבל דעת רבותינו ז"ל אינו כן שאמרו וכי הם הקריבו והלא אפי'
הקרבתני

מועד לא תצאו פן תמותו כי

שמן משחת יהוה עליכם ויעשו

כדבר משה :

ח וידבר יהוה אל אהרן לאמר :

ט ויין ושכר אל תשתו אתה ו

ובניך אתך בבאתכם אל אהל

מועד

אין

טרינקען, ווען איהר

תרגום אונקלוס

רש"י

מוטל על הכל להתאבל בה : (ט) ויין ושכר *
יין דרך שכרותו : בבאבס אל אהל מועד אין

בפתגמא דמשה : (ח) ומליל יי לא אהרן למימר : (ט) חמור וטרוני לא תשתו
את ובניך עמך בטיעלבון למישפן

זמנא

באור

הקרבתי : (ח) אל אהרן לאמר, למשה שיאמר לאהרן, וכמו שפרשנו (פרשה א' א')
ובתיחד אליו הדבור בתורה לכבודו, ובפי' ראב"ע ז"ל א' אהרן, כי נביא היה, ואין זה נכון
שאפי' שהיה נביא לא הי' נביא תורה, ועיקר כפרושו השני ע"י משה, כמו דבר אל אהרן
וכן ויאמר ה' אל דוד אזני יען אשר היה עם לבבך וגו', ומפורש בס' שמש שהיתה הנבואה לנתן
הנביא : (ט) ויין ושכר אל תשתו, כחלקו בו תנאים בברייתא, סכמים אומרים, שאינו
חייב מיתה עד שישתה יין דרך שכרותו, דביעית יין בן ארבעים יום, אבל שתי פחות מרביעית,
או יין מנחתו אינו מיתה אלא באזהרה, ועל שאר המשכרים אינו חייב כלום, ואם כן דומה
ליין ושכר האומר אבל כויר שמותר בשאר המשכרין, ואינו אסור אלא ביין, וכמו הנזיר בעבור
שפרש עצמו מן היין לבדו נקרא קדוש, כן לנזיר קדושת המקדש הנכנס בו נזיר לפרוש מן
היין, אפילו פחות מרביעית ואפילו יין מנחתו שאינו משכר, על הכל באזהרה, אלא לפי
שהחמירה תורה יותר בשכר והוא בעונש מיתה, ראוי שהקפידה גם על השכרות, ולכן אפי'
שעל שאר המשכרין אין מיתה ואין אזהרה למלקות, עובר עליהן באסור תורה, וכל שכן הוא
מן להבדיל ולהורות שבפסוקים הסמוכים וכמ"ס, ור' יהודה מפרש שכן לרבות שאר המשכרין
כולם לאזהרה, ועל היין במיתה אפי' פחות מרביעית ואפילו יין מנחתו, ואם כן אסור יין
בעבור קדושה, ושאר כל המשכרין בעבור בלבול הדעת, ור' אליעזר סובר ג"כ כר' יהודה,
שעל היין במיתה, ועל שאר המשכרין באזהרה, אלא שגם על היין אינו חייב רק כששתהו
דרך שכרותו דביעית וכן מ' יום, אבל פחות מרביעית או מנחתו או שנתן לתוכו מים שאינו משכר
אינו חייב, וא"כ לדעת שלשתן חמור שתוי יין משתוי שאר משכרים, וכל זה בעבור קדושת
המקום, וכן לדעת שלשתן הקפידה התורה על השכרות, ובגמרא (כריתות י"ג ע"ב) פסקו
ההלכה כר' אליעזר, וכן כראה מהלכות רמב"ם ז"ל: אל תשתו אחת, לכבוד כהונתו
הגדולה יחדו לבדו לכן אמר א' תשתו : ובניך אחך, שהן כהנים כמקד, אבל זרים לא הזהירו
בלאו זה שאפילו בני אהרן שאינם כשרים לכהונה, כגון חללים ובעלי מומין נתמעשו ומקרא
זה, והטעם מתנאך מדברנו בסמוך : בבאבס אל אהל מועד, זהו ההיכל, ולפי הפשט

קייבס

אין דאז שטיפט זעלסט געהט,
דאמיט איהר ניכט שטערבט:
אין עוויגעו געזעטן בויג
אייערן נאכקאממן! (יא) דאז
מיט איהר אויך

מועד ולא תמתו הקת עולם
לדרתיכם: וְלֹא-יִבְדִּיל בֵּין

הקדש

רש"י

תרגום אונקלוס

זמנא וקא תמותון קיים עלם לדרתיכון:
(י) וְלֹא-יִפְרֹשֶׁא בֵּין קודשא
לי אלא צבאכס להיכל בגשתס למוצח מניין
כאמר כאן ביאת אהל מועד וכאמר בגשתס
בקדוש ידים ורגלים ביאת אהל מועד מה להלן
עשה גיטת מוצח כביאת אהל מועד אף
כאן עשה גיטת מוצח כביאת אהל מועד: (י) ולהבדיל כדי שתבדיל בין עבוד
קדושה למחוללת הא למדת שאס עבד עבודתו פסולה: ולהורות

באור

חייבם הכתוב על הכניסה לבדה, אפילו לא עבד, בעבור קדושת המקום, וכן דעת רמב"ם
ז"ל (ביאת מקדש פ"א ח' ט"ו), אלא שהבדול בין ביאה בלי עבודה, ובין עובד שתי, שהעובד
צמיחה, והנכנס בלי עבודה באזהרה, ועל זה התעורר רמב"ן ז"ל ואמר (בס' המצות ל"ת
ע"ג) אם פסוק זה כאמר אפילו על ביאה ריקנית, יתחייב עליה מיתה שנאמר בו ולא תמותו,
ואם הכתוב מדבר בביאת עבודה לבד, בביאה בלי עבודה מניין לו האזהרה, ולפי שפסע
הכתוב מסכים לסדרת רמב"ם ז"ל, אמשוב שהוא סובר שהכתוב מזהיר גם על ביאה ריקנית,
אלא שהוסיף ולא תמותו כמפסיד, שאם תבואו קרוב הדבר שתעבדו גם ותמותו, וכן נראה
מאמרו אלה ובניך אהך, אינו מזהיר אלא לכהנים כשרים לעבודה, לא לזרים ולא חללים ובעלי
מומין, למדנו שציקר הטעם הוא בשביל העבודה, ועליה אמר ולא תמותו, תדע שאילו ביאה
ריקנית ועבודה שוין בעובש, יאמר שתיי יין ושכר א תבואו א"מ ולא תמותו, עבשו שאמר יין
ושכר אל תשת וגו' בבואכם אל א"מ, ענינו בבואכם אל א"מ, במקום העבודה ובשעת העבודה
אל תשתו יין ושכר, שלא תמותו אם תעבדו, ומכלל זה נשמע שהנכנס באזהרה, ושאינו
עובד בלאו זה, אלא כשנכנס ביום בשעת עבודה, וכן הדין במוצח, שאם יעלה על המוצח
שתי, אפילו לא יעבוד, עובר בלאו, ואם עבד חייב מיתה, ואין האזהרה אלא על ההיכל
ועל המוצח שהן מקומות העבודה, אבל בעורה אפילו בנד המוצח, או בין האולם ולמוצח
יותר לבוא מן התורה, וזה נגד סדרת רמב"ם ז"ל שחייב אותן מלקות אם נכנס מן המוצח
ולפנים, ולא מכאן כן, ומה ששנינו (כלים פ"א) בין האולם ולמוצח מקודש ממנו שאין בעלי
מומין ופרוע ראש נכנסין לשם, אינו אלא מעלות דרבנן כמו שאמרו בגמרא, וברור אכלי
גס ראב"ד ז"ל בעיקר הדין סובר כמוהו שמתהר על כניסה בלי עבודה, רק על מה שאמר
ר"מ ז"ל אם נכנס מן המוצח ולפנים, השיג ואמר זה לא מכאתיו אלא כשהוא קרב למוצח וכו',
אבל לפנים מן המוצח מעלות דרבנן הן ואין בהם מלקות ולא מיתה, וזהו כדברנו והמוצח
יבין, והרב בעל כ"מ ז"ל הבין מדבריו ששטתו ושטת הרמב"ן ז"ל אחת היא, ולדעתי אינו כן,
וראיה שלא השיגו בראש הפרק, וכן כאמר אכל רחיבת ידים ורגלים בבואם אל אהל מועד או
בגשתם אל המוצח לשרת ירחטו מים ולא ימותו (שמות ל"ד), אפילו לא ישרת עובר בל"ת
כפסע לשון בבואם אל א"מ, וכלשון בגשתם, שלא אמר או טרם ישרתו על המוצח, כי מזהיר
על ההגשה, והוסיף לשרת בעבור ולא ימותו, שאין מיתה אלא בעובד, וכן אמרו בבבביתא
רבי אומר כאמר כאן בבואכם אל א"מ, וכאמר שם בבואם אל א"מ, מה להלן עשה את היציאה
כביאה, ואת המוצח כא"מ, ואינו חייב אלא בשעת העבודה, אף בבואכם אל א"מ האמור כאן
עשה את היציאה כביאה ולמוצח כא"מ, ולא יהא חייב אלא בשעת העבודה, למדנו שאינו חייב
לא בהיכל ומוצח שהן מקומות העבודה ורק בשעת העבודה, וכן הזהיר בעלי מומין אף אל
הפרכת לא יבוא ואל המוצח לא יגש כי מוס בו (פרשה כ"א כ"ג), אפי' ביאה בלי עבודה, ושם
אפרש

תקדש ובין החל ובין הטמא
ובין הטהור: יא ולהורות את

אויך הייליגעז אונד געמיינעז,
ריינעז אונד אונריינעז אונטר-
שיידען: (יא) וויא אויך
דיא

בני

תרגום אונקלוס

ד ש"י

(יא) ולהורות. למד שאסור שיכור בהוראה
יכול. יא חייב מיתה ת"ל אתה ובניך אתך
ולא
קדש וא ובין חולא ובין טמא אבא ובין
דבא: (יא) ולאלפא ית בני

באור

אפרש יותר בעז"ה, ורמז"ן ז"ל סובר שאין האזהרה אלא כשעובד שתי, וכשאיתו עובד איתו
חייב כלום על הכניסה, ומפרש בשעת עבודה עבודה ממש שצריך לעבוד שתי, ואין פשט
הכתוב משמע כן, לדבריו יאמר סתם שתי יין ושכר אל יעבוד ולא ימות, וכן יאמר ברחיבת
ידים ורגלים, ובין חל מועד בין המזבח בכלל, שכלן מקומות של עבודה הן: חקת עולם
לדרהיבם, לא אתם בעבור שנמשחתם בשמן המשחה, ולא היום שנתחק המשכן, לא חקת
עולם שילה ובית עולמים לדור דור: (י) ולהבדיל בין הקדש, לדברנו (פסוק ט') שלשה
התנאים מודים שהחמירה תורה בין יותר משאר המשכרין, בעבור קדושת המקדש וכן מודים
כלם שהקפידה תורה על השכרות, אפילו לא שתי יין, אס כן יפה אמר ולהבדיל, כלומר
כמו שאסרתי שתי במקדש, והאמרתי עליו במיתה או באזהרה בעבור קדושת המקום שנכנס
בו, יש עוד איסור בענין השכרות בעבור להבדיל ולהורות כי המזבלל בשכרותו יעשה
בין קדש לחול ויעשה בהוראתו, וזהו טעם וי' ולהבדיל שאילו אמר להבדיל, הייתי אומר
שעל כן אסור יין ושכר לפי שצריכין להבדיל ולהורות ואין הדבר כן שצריך האזהרה והעונש
בעבור קדושת המקדש והעבוד, שאילו בעבור להבדיל ולהורות מה לי יין מה לי שאר המשכרים,
ולמה על היין לבדו במיתה, וכל שכן לחכמים ור' יהודה המטיבין על היין אפי' מעט ומנתו
שאיתו משכר כלל, עכשיו שאמר ולהבדיל בוי"ו הוא ענין אחר, כאילו אומר מלבד קדושת
המקדש שנעבורו אסרתי יין ושכר, יש עוד בענין השכרות איסור בעבור להבדיל ולהורות,
ומודים כלם שלענין ההוראה צריך שיהיה רביעית המשכר, ואין עליו לא מיתה ולא אזהרה,
כי כתוב זה ענין חדש הוא, כמספר שזכרו שמוטל עליהם להבדיל ולהורות, ושישתמרו גם
אז מן השכרות, אבל לא נכתב על זה עונש ולא אזהרה, וכן דעת הרב המעתיק בהעתקתו,
שוב ראיתי שכן דעת רמב"ן ז"ל בספר המצות (ל"ט ע"ג) שאין על להבדיל ולהורות אזהרה לא
עשה, שלא הבא מכלל עשה עשה, והסתייע מלשון הברייתא בת"כ ששנו אתה ובניך במיתה
ואין ישראל בהוראתם במיתה, ואילו היו בהוראתן באזהרה, היה אומרים בלשון המורגל
להם ואין ישראל בהוראתן במיתה אלא באזהרה, ודרך זה ישר בפשט הכתובים:
הקדש ובין החל, אתה ובניך אתך תבדילו בין הקדש ובין החול, שתורו לעם מה בין קדש
לחול, הן מקומות הקדש, הן בגד קדש וכלי הקדש, שיכנהו בהן כראוי, וכן להבדיל בין
ימים של קדש לימים של חול וכדומה לזה: ובין הטמא ובין הטהור, זהו בחולין, כמו
הבע"ט העוורים לאכילה והטמאים, וכן טומאות הגוף וטהרתו, מה הן הדברים המטמאין,
וכן טומאת נגעים וטהרתן: החל, אמר ראב"ע ז"ל שהוא נלשון חלול, ואומר אפי' כי חול
הפך ממלת קדש, כי אין חלול לשון בזיון או רעה, אלא ענין פחות וגרוע מדבר המתעלה
מומנו, וגם הפחות נכבד כפי ערכו, אבל חול הוא לעמת הקדש, המתעלה עליו ונבדל
מומנו, כי כל קדש נעלה ונבדל מענין חול, ומה שאסור בקדש מופתי קדושתו, אין בזיון
ואין רע כשיעשה בחולין, וזה ענין ימי חולבגד ימי קדש, ומקומות חולבגד מקומות קדש וכלי
חולבגד כלי קדש, ומחלל חולבגד מחלל קדש, ולכן תמצא תמיד לשון חלול בקדשים, שענינו
שנוהג בקדש כדרך שנוהג בחולין, ולדעתי עוד שמוטעם זה נקרא גם חול לעמת העפר, שהחול
גרוע מומנו מאד, שאינו ראוי לזריעה, ולנאימה כמו העפר, ובפרשת אמר בעז"ה הכדבר עוד
בזה: (יא) ולהורות את בני ישראל, וכן אתם תורו את בני את הדרך ילכו בה ואת
המעשה

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־
מֹשֶׁה : פ רביעי

דיא קינדער ישראל'ן אללע
דיא געזעטצע לעהרען קאנט,
וועלכע איהנען דער עויגע
דורך משרה האט זאגען
לאסען: (יב) משה זאגט צו
אהרן אונד זיינען נאך איבריגן
זאהנען, אלעזר אונד איחמר:
נעהמט דאן פאן דעם פייאר-
אפפערן דעו עוויגען איבריג-
ברייבנדע שפייזעאפפער,
אונד עסט עו, אין און-
געוויירטעם בראדע, נעבען
דעם אלטאר: דען עו איזט
אין

יב וידבר משה אל-אהרן ואל
אלעזר ואל-איהמר בניו
הנותרים קחו את-המנחה
הנותרת מאשי יהוה ואכלוה
מצות אצל המזבח כי קדש
קדשים

תרגום אונקלוס

רש"י

ולא תמותו הכהנים בעבודתם במיתה ואין
חכמים בהוראתם במיתה: (יב) הנותרים
מן המיתה מלמד שאף עליהן נקנסה מיתה
על עון העגל הוא שנאמר ובאהרן התאסף ה'
נאד להשמירו ואין השמדה אלא כלוי בניס
שנאמר ואשמיד פרוי זומעל (עמוס ט')
ותפלתו של משה בעלה מנחה שנאמר ותתפלל
גם בעד אהרן בעת ההיא: קחו את המנחה
אע"פ שאתם אויבנין והקדשים אסורין לאוין:
את המנחה, זו מנחת שמיני ומנחת נחשון:
ואכלוה מכות. ומה ת"ל לפי שהיא מנחת כבוד
ומנחת

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ית כל קמיא די מליכ
יי להון בידא דמשה: (יב) ומקיל
משה עם אהרן ועם אלעזר ועם
איתמר בנוהי דאשתארו סבו ית
מנחתא דאשתארת מקרבנא דיי
ואכלוה פטיר בסטר מדבחה ארי
קודש קודשין

באור

המעשה אשר יעשו, בכל דברי התורה הזאת כענין יורו משפטך לייקב וגו' (דברים לג'
'י), ככל אשר יורו אתכם הכהנים (שם כ"ד ח'), וזהו את כל החקים וגו', שהן כלל התור'
זהמנו, וזכר תחלה בין הקדש ובין החול, לפי שזאת על הכהנים לבדם זומרי המקדש וכליו,
וכן בין הטמא ובין הטהור, יש מהן מנוה על הכהנים, כמו טומאת נגעים וטהרתן, אבל
שאר החקים יכולים כל חכמי ישראל להורות, זכרו בפני עמו, שגם בזה הכהנים עיקר:
אשר דבר, לא אמר אשר נזה, כי דבר דברים רחבים, כמו שפרשנו בראש הסדר, והן
ההלכות ופרושי המכות שקבל בכבואה ונמסרו לכהנים וחכמים, והם מורים בישראל:
(יב) הנותרים, בחיים: קחו את המנחה הנותרת מאשי ה', אשר שנקטר הקומץ,
זהו לו לומר קחו את נותרת המנחה, אבל הטעם ברור ממה שפרשנו בפרשת כו, שהשירים
הם כמנחה עזמה, כאילו ראויה כלה להיות לאשים כעולת בהמה וכמנחת כליל, לא שנתן
לכהנים מחלק גבוה, ועל זה אמר קחו את המנחה הנותרת מאשי ה', לא מותרי מנחה, לא
המנחה עזמה, כאילו נחלקה לחכאין, לא כגשר שלמים נגד אימוריהן הנקטרים, ולכן
אכלוה מכות, כמו החלק הנקטר שנה עליו כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו, וכן אבל המנחה
מקום הקדש שנקטר עם הקומץ, והו שהוסיף כי קדש קדשים היא, כלו' דין הנותרת כדין
הקומץ

קִדְשִׁים הוּא: יג וְאֶכְלֶתֶם אֹתָהּ
 בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֶקֶד וְחֶקֶד
 בְּנֵיךָ הוּא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי־בֵן
 צוּרִיתִי: יד וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה
 וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ
 בַּמָּקוֹם מְדוּר אֹתָהּ וּבְנֵיךָ
 וּבְנֹתֶיךָ אֵתְךָ כִּי־חֶקֶד וְחֶקֶד
 בְּנֵיךָ נָתַנוּ מִזִּבְחֵי שְׂרָמֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל

אין אלא ערהויליגטען :
 (יג) אוהר מיסט עז אלוף אן
 אייגען הייליגען ארטע עסטען:
 עז אוזט דער פֿיר דין אונד
 דיינע זאָהנע פֿאָן דען פֿייר-
 אַפֿערו דעו עוויגען בע-
 בעשטימטע טהייל: דען
 זאָ אוזט מיר בעפֿאָהלען
 וואָרדען: (יד) דו- ברוזט
 דער ווענדונג אונד דאָן
 שולטערשטיק דער דעקע
 אָבער, עסט איהר בלאָס אן
 אייגעס ריינען אָרטע (ווען ער
 אויך ניכט הייליג איזט), אונד
 צוואַר זאָ וואָהל דוא, אָלץ

דיינע זאָהנע אונד טאָכטער מיט דיר: דען עז איזט דער פֿיר דין אונד דיינע
 זאָהנע פֿאָן דען פֿריידענאָפֿפֿערן דער קונדער

תרגום אונקלוס

רש"י

קִדְשִׁין הוּא: (יג) וְתִכְלוּן יָתָהּ בְּאֹתָהּ
 קִדְשֵׁי אֲרֵי חוֹלֶקֶד וְחֶלֶק בְּנֵי הוּא
 מִקְרָבְנֵיָא דְּנֵי אֲרֵי בְּן אֶתְפִּקְרִית:
 (יד) וְיֵת חֲרִיָּא דְּאֶרְמוּתָּא וְיֵת שׁוֹקָא
 דְּאֶפְרִשׁוּתָּא תִּיכְלוּן בְּאֹתָהּ דְּכִי אֵת
 וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ עִמָּךְ אֲרֵי חוֹלֶקֶד וְחֶלֶק
 בְּנֵיךָ אֶתְיָחִיבוּ מִנְּבִכְסֵת קִדְשֵׁיָא דְּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל

ומנחת שעה ואין כיונא בה לזרות הוצרך
 לפרש בה דין שאל מנחות: (יג) וחק בכך
 אין לבנות חק בקדשים: כי כן כוונתי
 באכילות יאכלוהו: (יד) ואת חזה התנופה
 של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי
 את הראשונים אכלו במקום טמא אלא
 הראשונים שהם קדשי קדשים החקקה אכילתם
 במקום קדוש אבל אלו אין מריכס תוך הקלעים
 אבל מריכין הם ליאכל תוך מנחה ישראל שהוא
 טהור מליכנס שם מזרעי' מכאן שקדשים
 קלים כאכלין בכל העיר: אתה ובניך ובנותיך
 אתה ובניך בחלק אבל בנותיך לא בחלק אלא

אם תתנו להם מנחות ראשית הן לאכול במנחה
 ושוק או אינו אלא חף הבנות בחלק ת"ל כי חקך וחק בכך כתנו חק לבנים ואין חק לבנו': (שוק
 התרומה וזוה התנופה' לשון אשר הוכף ואשר הורס: על אשי הקלבים' כמו על חלבי
 השלמים

באור

הקיומן: (יג) ואכלתם אחה במקום קדוש, כבר אמר אבל המזבח, אבל זה לדורו' שריכין
 תמיד לאכול שירי מנחות בעוקוס קדוש. לפנים מן הקלעים, גם בלשכות הבנויות בעזרה כמו
 שפרשנו, ואפשר שהיה יום זה הוראת שעה שיאכלוהו אבל המזבח: כי חקך, כלומר הותר'
 מכל מנחה היא חקך הקבוע לך וחק בכך מאשי ה', מחלק גבוה כמו שפרשנו: כי בן ציותי,
 שתאכלו מנחת שמיני אותה האמור למעלה בפרשה, לפי שנשבעת ימי המלוואים שרפו הפרים
 הנקרבנים, הוצרך לזנות על מנחת יום השמיני שיאכלוהו כדון כל נותרת שנפרשת לו, ואעפ"י
 שהיו אוכנין, ואין חוקן אוכל בקדשים, כזה על מנחה זו שיאכלוהו, ועוד אפרש: (יד) ואת
 חזה התנופה וגו', פרשנוהו בפרשתנו: תאכלו, אעפ"י שנשבעת ימי מלוואים הוקטר השוק
 על

ישראל: טו שוק התרומה וזה
 התנופה על אשי החלבים
 יביאו להניף תנופה לפני יהוה
 והיה לה ולבניה אתה להק
 עולם כאשר צוה יהוה: חמישי
 טז ואת י שער החטאת דרש

ישראל' בעשטימטע מהייל:
 (טו) דאז שולטערשטיק דער
 העבע אונג דיא ברוסט דער
 ווענדונג, ברינגט מאן מיט
 דען צו פייארפפערן בע-
 שטימטען אונשליטשטיקען,
 אום איינע ווענדונג פאר דעם
 עוויגען דאמיט צו מאַען:
 ויה זינד אבער דיר אונג
 דיינען זאגען אויף עוויג צום
 אנטהייל בעשטימט, וויא
 ערקונדיגטע

דער עוויגע בעפאָהלען: (טו) נאך דעם זינדענאָפּפערבאָק

תרגום אונקלוס

רשי

ישראל: (טו) שוקא דאפּרשונתא וחדיא
 דארמנתא על קורבני תרפוא ייתן
 לארים ארמא קדם יי ויהי לה ולבניה
 עמד לקים עלם כמא די פקיד יי:
 (טז) וית צפירא דחטאתא מתבע
 תבעיה

השלמים): (טו) על אשי החלבים. מכאן
 שהחלבים למטה בשעת תנופה וישנו המוקדאו
 שלא יכשירו זה את זה כגד פירשתי את שלשתן
 בכו את אהרן: (טז) שער החטאת. שער
 מוספי ר"ח וג' שעירי חטאת קרבו בו ביום
 שער עזים ושער כחשן ושער ר"ח ומכולם
 לא כשרף אלא זה ונחלקו בו חכמי ישראל י"א
 מפני טומאה שנגעה בו כשרף וי"א מפני
 אנינות כשרף לפי שהוא קדשי דורו' אבל
 בקדשי

באור

על החזבח, שוק השלמים של יום זה תאכלו במקום טהור: טהור, אינה כאכלת לפנים מן
 הקלעים בקדש, אלא בחול, אבל כדרך שיהיה המקום טהור, והוא מחנה ישראל, ולדורות
 כאכלין בכל העיר, במקום המשומר מטומאה, שאין מוצרעין ככנסים לשם: מובחי שלמי
 בני ישראל, חלק מוציהם לא חלק מאשיה', ולפי שמחלקם נתנו דיין כדן השלמים עמון,
 כמו שהן כאכלין בכל העיר, כן המורס מהם כיוצא בהן: (טו) שוק התרומה וזהו התנופה
 יביאו, מביאי השלמים: על אשי החלבים, על מתנות הכתבין לאש מן החלבים, ולמעלה
 פרשנו מלת אשי: כאשר צוה ה', בפרשתנו, ועתה באמר לי שהיום תאכלו הפעם הראשון
 החזה והשוק, וגם קדשים קלים אסורים לאזני, כמו שכתוב לא אכלתי באזני מעט, אבל
 היתה הוראת שעה ביום זה, שלא יכהגו אנינות, מטעם בקרובי אקדש, וכמו שפרשנו:
 (טז) ואח שער החטאת, דברי הפרשה קתומים, ורש"י בשעת רבותיו פי' שמדבר על
 שער מוסף ר"ח, זה כשעתם ז"ל שמיני לנולואים היה ר"ח ניסן, ונחלקו רבותיו ז"ל יש
 אומרים מפני טומאה שנגעה בו כשרף, וי"א מפני אנינות כשרף, לפי שהוא קדשי דורות,
 אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם במחנה ואכלוה, כמו שהביא רש"י ז"ל בפרשו
 ובגמרא שאזוכתנו לשני הדיעות ליישב המקראות, גם רש"י ז"ל פי' בדרך זה, ולפי הפשט
 אני תמה אם זה להם משה שיאכלוה, כמו שאמר כאשר צויתי, ומשה ידע שהן אונכים, איך
 עברו על דבריו שהן דברי השם, ואם לא נזהר שיאכלוה, למה קנף עליהם, ואיך יאמר כאשר
 צויתי, ורש"י ז"ל בשעתו פי' כאשר צויתי במחנה, ודברי תורה כפטים יסובן סלע, ולכרש
 במה נחלקו משה ואהרן לפי משמעת הכתוב, יראה בעיני כי שער החטאת בין שיתפרש על
 שער חטאת המפורש בענין למעלה קחו שער עזים לחטאת, או על שער ר"ח, הכל ענין

וַיִּרְשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצֹף
 עַל-אַלְעֹזַר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי
 אֶהֱרֹן הַנּוֹתֵרִם לֵאמֹר: מִדּוּעַ
 לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-דֹּחַחֲטָאת
 בַּמִּקּוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים
 הוּא וְאַתֶּה יָנַתַּן לָכֶם לֶשֶׁאת
 אֶת-עֵינֶיךָ הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
 לִפְנֵי יְהוָה: יֵהְיֶה לְאֹדוּבָא

ערקונדיגטע ויך משה, אונד
 זיהע! ער וואר פערבראנגט:
 דא צירנטע משה איבער
 אלעזר אונד איהמר דיא נאך
 איבריגען ווארונע אהרן'ן,
 אונד שפראך: (יז) ווארום
 האכט איהר ניכט אן איינעם
 הייליגען ארטע דאן זינדען
 אפפער געגעסן? דא עז דאך
 איין אללערהייליגוטען אויט:
 אונד גאטט עז אייך געגעבן,
 דיא זינדע דעז פארקו צו
 איבערנעהמען, פאר דעם
 עוויגען געמליך אויף ויא צו

* בראש השנה וסוף חזן המורה בלבוש
 פערואהנען: (יח) דאן בלוט דאפאן

ר ש י

תרגום אונקלוס

תבִּיעִיה מֹשֶׁה וְהָא אֶתְוֹקֵד וּרְגִיזוּ עַל
 אַלְעֹזַר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן
 דְּאִשְׁתָּאָרוּ לְמִימָר: (יז) מִדִּין לֹא
 אָכַלְתוּן יַת חֲטָאתָא בְּאֶתֶר קֹדֶשׁ אֲרִי
 קֹדֶשׁ קֹדְשִׁין הִיא וְיִתָּה יִתֵּב לְכוּן
 לְסַלְחָא עַל חֻזְבֵי פְּנִישְׁתָּא לְכַפֵּרָא
 עֲלֵיהוֹן קָדְשֵׁי: (יח) הָא לֹא אִיתְעַל

בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם במנחה
 ואכלוה מנות: דרש דרש. שתי דריסות הללו
 מפני מה כשרף זה ומוכני מה (לא) נאכלו אלו
 כך היא בת"כ: על אלעזר ועל איתמר.
 בשביל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הבנים
 וכעס: לאמר. אמר להם השיבוני על
 דברי: (יז) מדוע לא אכלתם את החטאת
 במקום הקדש. וכי חון לקדש אכלוה והלא
 שרפה ומהו אומר במקום הקדש אלא אמר
 להם שחון לקלעים יבאה וכפסלה: כי
 קדש קדשים היא וכפסלין ביוצא והם אמרו לו
 לאחמר להם הואיל ובמקום הקודש היתה
 לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעלים

מרבח

מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם
 מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן
 למדנו

באור

אחד, כי השם צוה למשה שיאמר לאהרן ולבניו שיאכלו נותרת המנחה וזוהו וזוק של שלמי העם,
 ולא צוהו על אכילת החטאת, וכן משה צוה לבד על אכילת מנחה וזוהו וזוק, ולא דבר כלום
 מאכילת הטאת, וכבוד משה לפי שהמנחה והשלמים אינן לכפר הוצרך השם לנשותו שיאכלוהו
 אונקלוס, אבל החטאת שבה לכפר על עון העדה, וצריכין הכהנים לאכול מבשרו והבעלים
 מתכפרין, לא היה צריך לנשות על אכילתו וכל שכן הוא, כי כבר הגיד להם דיני החטאת
 בפס' לו, וידעו שצדק חטאת חינוכה נאכל לכהנים בעורה, לכן כשרש עליה והגידו לו
 שצדקהו, קנף שהיה להם לאכלו: ויקצף על אלעזר, שצדקהו עשו כן שלא מדעת אביהם,
 ועל כל פנים הראה עמו כחושב כן לכבוד אהרן: לאמר, כדברים האלה, כלומר לא דבר
 אליהם בקצפו דברי גנאי חילה, אלא זאת הוא אשר אמר להם: (יז) מדוע, מלה מורכבות
 מן מה וזמן דעת, כמו מה הטעם אשר במעשיכם: המקום הקדש, כדון בשר חטאת שהיא
 קדש קדשים ונאכל בעורה: ואחיה, החטאת הזאת: נחן לכם, לאכלה: לשאת את עון
 העדה

את־דְמָהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה
 אֲכֹל הַתְּאֵבָלוֹ אֶת־הַבְּקֹדֶשׁ
 כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי: יט וַיְדַבֵּר אֶהָרֹן
 אֶל־מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הַקָּרִיבוֹ
 אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־עֹלֹתָם לִפְנֵי
 יְהוָה

איוט יא ניכס אין דאן הייליג
 טום היניין געבראכט ווארדן:
 ארוא האטעט איהר עו
 וואהל אן אינעם הייליגען
 ארטע עסען וואללען, וויא איד
 בעפאָהלען: (יט) אהרן
 שפראך צו משה, זייע!
 היטע האכען זייע (טיינע
 וואהנע נעמליך) איהר זינרען
 אפפער אונד גאנצען אפפער
 דארגעבראכט, פאר דעם עוויגען

תרגום אונקלוס

רש"י

מִדְמָה לְבֵית קֹדֶשׁא גִּנְזָה מִיֵּבֶל
 תְּבִלּוֹן יִתֵּהּ בְּקֹדֶשׁא כְּמֵא דִּי פְּקִידָת:
 (יט) וּמִלִּיל אֶהָרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא
 בְּיוֹן קָרִיבוֹ יֵת חַטֹּאתָהוֹן וְיֵת עֹלֹתָהוֹן
 קָדָם

למדנו שזעיר ר"ח היה שהוא מכפר על עון
 טומאת מקדש וקדשיו שחטאת שמיני וחטאת
 כחשון לא לכפרה באלו: (יח) הן לא הובא
 וגומר שאילו הובא היה לכס לשרפה כמו
 שנאמר וכל חטאת אשר יובא מדמה וגומר:
 אבל תאכלו אותה היה לכס לאכלה אע"פ
 שאתם אוננים: כאשר צויתי לכס במנחה:
 (יט) וידבר אהרן און ל' דבור חלא ל' עו
 אלעזר ועל איתמר ואהרן מדבר הא ידעת
 שלא היתה חלא מדרך כבוד אמרו אינו בדין
 שיהא אכינו יושב ואנו מדברים לפניו ואינו
 בדין שיהא תלמיד משיב את רבו יכול שלא היה
 באלעזר להשיב ת"ל ויאמר אלעזר הכהן
 אל אנשי הצבא וגומר הרי כשרצה דבר לפני
 משה ולפני הנשיאים. זו מאתני הספרי אל פנים
 שני: הן היום הקריבו מהו אומר חלא א"ל משה
 שאל אהרן וכי הם הקריבו

באור

חערה, כמו כל חטאת הצבור הקרבין בחדשים ובמועדים, שהן לכפר על העדה, וכמו
 שזכינו בריש שבעות וכאלכלין בקדש לכהנים, וכן זו באה היום בחנוך המשכן לשאת את עין
 העדה ולכפר עליהם, על ידי זריקת הדם והקטרת האמורין ואכילת הנשר בקדש לכהנים,
 ואם על שירי המנחה צויתי שתאכלוה, וכן חזה ושוק של שלמים, כל שכן בשר החטאת:
 (יח) הן לא הובא, און חטאת זו פנימית, שאמרת עליה וכל חטאת אשר יובא מדמה אל א"מ
 לכפר בקדש לא תאכל בשרה, כי חיצונית היתה גם לא הובא מדמה לפניו בטעות, שהרי
 הייתי פה עמכם, ולא נכנס אדם לפניו: אל הקדש פנימה, לפי שהעזרה גם היא קדש,
 כמו שזכר בכתוב זה אבל תאכלו אתה בקדש, על כן הוסיף פנימה שהוא הריבול והדביר:
 אבל תאכלו, היה לכס לאכלה בקדש בעזרה, וכפל אבל תאכלו לחוק, לאכלו מיד ביום
 ההקרבה, וגם כל הלילה עד הבקר, ומדוע עהרתם לשרוף אותו: כאשר צויתי, בדין
 חטאת חיצונית, ולפי שהדבר מוכרע מעצמו, לא הוגד לי מפי הגבורה: (יט) וידבר אהרן,
 כנר פרשנו (פרשה א' א'), כי דבור קשה, שמוכיח דבריו בטענות של שכל וכן כאן השיב
 אהרן למשה, אתה מוכיח את בני כאילו מדעת עצמן עשו כן, דע כי על פי עשו, ואני סובר
 לפי שכן השם היום שתאמר לנו שנאכל נותרת המנחה וחזה ושוק של שלמים, ולא טך שנאכל
 גם בשר החטאת, און זה חלא הוראת שעה שנאכל קדשים היום באיכות, אותן שהן לכפרה
 ולשמחה כמו מנחה ושלמים אבל לא חטאת וכן פי' הכתוב: הן היום הקריבו, העולה
 והחטאת

יהוה ותקראנה אתו כאלה
ואכלתי חמאת היום הייטב
בעיני יהוה: כ וישמע משה
וייטב בעיניו: פ ששי

עוויגען: אונד זאל כער גע-
שטאלט איוט מיר ווירער-
פאהרען: האטטע איד נון
זינרענאפפער הייטע געגעסן,
ווירדע ריזעו דעם עוויגען
וואהל געפאללען? (כ) משה
דארטע ריזעו, אונד עו
געפיעל איהם:

וירבר

רש"י

תרגום אונקלוס

וי וערעו יתי עקו כאילין ואלופין
אכלית חמאתא יומא ריו התקין קדם
י: (כ) וישמע משה וישפר בעיניוהי:

שהס הדיוטות אכי הקרבתי שאני כ"ג ומקרי'
אונן: ותקראה אותי כאלה: אפי' לא היו
המתי בני אלא שאר קרובים שאני חייב להיות
אונן עליהם כאלו כגון כל האמורים בפרשת
כהני' שהכהן מטמא להם: ואכלתי חמאת
ואם אכלתי חמאת הייטב וגומר: היום. אבל
הייטב בעיני ה' אס שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות: (כ) וייטב בעיניו.
הודה ולא בוש לומר לא שמעתי:

וטליל

אכילות לילה מותר שאין אונן אלא יום קבורה.
אל

באור

והחטאת כזר הקריבו היום לפני ה', ונעשו הקרבנות כהלכתן, תזריקה והקטרת חלבי
החטאת, שהן העבודות המעכבין כפרה: ותקראנה, אותי כאלה, אחרי כן קרובי כאלה
הזרות שאתה יודע שמתו שני בני המשוחים לאחר גמר העבודה: ואכלתי חמאת היום, ואם
הייתי אוכל היום חמאת, שהיא מנחה שאינה מעכבת הכפרה הייטב בעיני ה', שנאכל בשר
החטאת לכפר על עון העדה, ואיכבה אוכל אונן והשיגניעון בני, ואינו דומה למנחה וזוה
ושוק שאין לכפר, אבל העולה והחטאת הן לכפר, וכאמרו ועשה את חטאתך ואת עולתך
וכפר בעדך ובעד העם (לעיל ט' ז'), וכמו שחטאת אהרן ובניו שהיתה חטאת חינוכה כשרפה
על פי הדבור, כן דבתי לעשות בחטאת העם לפי שקרובי כאלה, ואעפ"י שלא נזכרו על זה
בפירוש, הנה לא נזכרו לי היום לאכלו, ואמרתיו הואיל ולא נזכרו ימי הגבורה, רזנו ית'
שישרף פנו פר חטאת שלי, שהרי אינו נאכל אלא ליום ולילה, בתוך האכילות של בני, והואיל
שאין לנו יכולין לאכול ממנו, נזיתי לשרפו, אלא יבוא בשרו לידי נותר, ולפי שאין ראוי לשרפו
בלילה, כאמרו בכל הקדשים נזיתי לשרפו מיד, כמו פר חטאת שלי, והדין דין אמת, שהרי
גם לדורות ההלכה כה"ג מקריב אונן ואינו אוכל אונן, וזה שנוה לאכול המנחה וזוה ושוק
אונן, הוראת שעה היתה בשמיני למלואים: היום, היום והלילה שלאחריו שנאכל בו בשר
חטאת, שכל ד' שעות בכלל יום אחד כמו ובשר זבח תודת שלמיו ציוס קרבנו יאכל, וגם
פרשתיו: הייטב בעיני ה', אמרו המדקדקים שהה"א זרה, כי הפתח והדגש שלאחריו מורי'
על הידיעה, ולא תנא ה"א ידיעה בעתידים, ואם ה"א הקימה היתה ראויה להנקד בחטף
פתח וו"ד רפה, ובפתחתנו השניה למ' גן כעול אמרנו שהיא מורכבת מידיעה ומתמימה,
רפה תפרש ההרכבה הזאת לדעת רבותינו ז"ל שאמרו שנחלקו על שיעור ר"ס, והשיב אהרן
יפה אמרת בשעיר העם ושעיר נחשון שהס קדשי שעה שיאכלוס אונכין, לא כן שעיר ר"ס שהס
קדשי דורות, ועל ההודאה תתכן ה"א הידיעה שזה ייטב בעיני ה', ועל החלוקה שחלק עליו
תתכן התמימה, הייטב בעיני ה', אבל לפי מה שפרשנו אין לה טעם, ואולי גם לפי זה אמר
ש"ס ייטב בעיני ה' אכילת מנחה וזוה ושוק, לא ייטב אכילת חמאת: (כ) וישמע משה,
מלת שמיעה על הקבלה, כמו והנה לא שמעת עד כה (שמות ז' ט"ז), שמע ישראל (דברים
ו' ד'), וכמו שפרשנו (פרשה ה' א'), וכן וישמע משה שקבל דברי אהרן וישרו בעיניו, כי
עתה